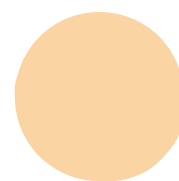
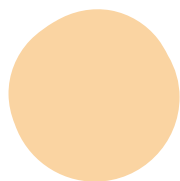

Paliativní péče v pobytových sociálních službách pro seniory

Grantová výzva
2. ročník programu 2023-2024

Obsah

Úvod	03
Podrobnosti grantové výzvy	05
Podání žádosti a proces výběru	10
Konzultace a podpora žadatelů	11
Časový harmonogram	12
O odborných partnerech	13

Úvod

Abakus je nadační fond zakladatelů Avastu (nástupce Nadačního fondu Avast), který chce přinášet nástroje pozitivní změny do české společnosti. Zaměřujeme se na hledání a podporu chytrých řešení zejména v oblasti péče o lidi na konci jejich života, služeb pro rodiny dětí se zdravotním znevýhodněním a rozvoje všeobecného systému vzdělávání, která považujeme za významná a podceňovaná společenská témata dnešního Česka.

Abakus a paliativní péče

Rozvoji různých rovin paliativní péče se věnujeme dlouhodobě. To zahrnuje zejména navrhování a podporu nástrojů, které pomáhají posilovat roli paliativní péče a systémově ji integrovat. V minulosti jsme pomohli větší finanční soběstačnosti vybraných mobilních hospiců pomocí fundraisingové akademie a podpořili nové přístupy a nápady v organizacích a zařízeních, kde lidé tráví konec svého života. Vytvořili jsme formát stipendií pro paliativní odborníky a financovali nově vzniklé paliativní týmy v českých nemocnicích. Nejnovějším projektem je podpora zavádění paliativní péče v pobytových sociálních službách pro seniory.

V letošním roce končí první ročník pilotního programu *Paliativní péče v pobytových sociálních službách pro seniory*. A protože se ukazuje, že výsledky v zapojených organizacích jsou velice pozitivní a jsou zde patrné významné změny k lepšímu, rozhodli jsme se v podpoře pokračovat druhým během i pro další skupinu zájemců.

Více na www.abakus.cz/pilotni-program/

„V lednu 2021 jsme na sobě začali pracovat, vzdělávat se a zařizovat domov tak, abychom mohli paliativní péči poskytovat kvalitně. Díky programu má domov profesionálně vybavený paliativní pokoj, který umožňuje klientům prožít spolu s rodinou poslední dny života v soukromí a pohodlí. Všichni zaměstnanci absolvovali školení zaměřené na paliativní přístup a paliativní péči, zdravotníci a sociální pracovníci prošli navíc několikadenními kurzy zahrnujícími plánování péče v závěru života, léčbu bolesti a příznaků, etiku a komunikační workshop. Dříve jsme se tématu umírání raději vyhýbali. Umírajícímu klientovi byla poskytována dobrá a láskyplná péče, ale vše probíhalo intuitivně, v horším případě byl klient v konečné fázi života hospitalizován. V tuto chvíli již dokážeme umírání vnímat jako přirozenou součást života a jsme schopni si uvědomit, že každý člověk prožívá závěrečnou část života jinak fyzicky, psychicky i duchovně. Díky tomu dokážeme být našim klientům nablízku a v harmonii s naším posláním o ně pečovat až do konce.“

Ředitelka Ošetrovatelského domova Praha 3 zapojeného do prvního ročníku programu

Kontext programu

Pobytové sociální služby pro seniory (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem) jsou významným poskytovatelem péče v závěru života. Od domova to vyžaduje budování kultury paliativního přístupu - takové kultury, která počítá s konečností života při zaměření se na kvalitu života člověka žijícího s nevléčitelným onemocněním. Kultura paliativního přístupu stojí na odpovídajících hodnotách i postojích pracovníků všech úrovní (management, přímá péče) i profesí, na základních znalostech i dovednostech poskytovat péči v závěru života, na flexibilitě multidisciplinárního týmu přizpůsobovat se měnícímu se stavu člověka. Dále na nastavených organizačních strukturách, procesech a postupech. Pouze tam, kde je rozvinutá kultura paliativního přístupu, se může systemticky rozvíjet i poskytování paliativní péče, která přispívá k možnosti dožít se důstojně a s dobrou kvalitou života.

Role paliativní péče

Obecná paliativní péče v domovech stojí na poskytování kvalitní lékařské, zdravotní, sociální i další péče osobám žijícím s nevléčitelným onemocněním. Dobrá spolupráce lékaře a týmu domova je v tomto případě zcela zásadní pro poskytování kvalitní paliativní péče - od vytipování obyvatel, kteří budou z paliativní péče profitovat přes indikaci paliativní péče a její poskytování, vedení rozhovorů po spolupráci s poskytovateli specializované paliativní péče. Tam, kde obecná paliativní péče nepostačuje k zajištění potřeb obyvatel v závěru života, je žádoucí, aby domovy rozvíjely spolupráci s poskytovateli specializované paliativní péče, mají-li tuto možnost. Na rozvoj všech úrovní, tedy úroveň paliativního přístupu, obecné paliativní péče i spolupráci s poskytovateli specializované paliativní péče, a sdílení zkušeností dále, se zaměřuje tento program.

Co říká statistika?

Roku 2020 zemřelo v pobytových zařízeních sociálních služeb pro seniory 21 247 osob, což je přibližně 40 % celkového počtu všech jejich obyvatel a 16 % všech úmrtí v České republice v daném roce (ÚZIS, 2021; ČSÚ, 2020)¹. Téměř 65 % z tohoto počtu zemřelo přímo v těchto zařízeních, u ostatních se můžeme domnívat, že zemřeli ve zdravotnickém zařízení, případně při převozu do zdravotnického zařízení. Pro srovnání cca 2,5 % obyvatel České republiky umírá v lůžkových hospicích².

---

^{1 2} Data z let 2011 - 2017 dostupná z:

<https://www.paliativnidata.cz/browser/web/mortalitni-data/misto-umrti/>

Podrobnosti grantové výzvy

Cíle programu

Program má za cíl zavést v organizacích prověřená systémová opatření, která pomohou s rozvojem paliativní péče nebo některých jejích oblastí, které jsou méně rozvinuté. Snahou bude vytvořit podmínky pro poskytování kvalitní paliativní péče prostřednictvím konkrétních opatření a metodických postupů v oblasti celkové organizace, prostředí, přístupu a rozvoje personálu se záměrem zvyšování kvality života klientů. Dalším cílem je zvýšení ochoty a zapojení praktických lékařů do poskytování paliativní péče v pobytových sociálních službách pro seniory. Prostřednictvím programu také chceme získat data o možnostech implementace paliativní péče v prostředí pobytových sociálních služeb pro seniory a poskytnout je odborné veřejnosti s cílem podpořit debatu a tvorbu standardních postupů. Díky programu vznikne síť domovů, které budou do budoucna sloužit jako referenční pracoviště, schopná předávat získané know-how.

Odborní partneři programu

Sue Ryder, Centrum paliativní péče – jsou garanty obsahu, koordinují a realizují program.

Oblasti, na které bude program působit:

- a) Personál domovů** • kompetence – znalosti, dovednosti, postoje, zkušenosti • prohloubení funkční spolupráce s praktickými lékaři, posílení jejich kompetencí v oblasti paliativní péče
- b) Organizace, příp. spolupracující organizace** • vize, kultura organizace, mezioborová spolupráce, postupy a procesy, řízení změny, meziorganizační spolupráce - např. týmy mobilní specializované paliativní péče, nemocnice, sdílení dobré praxe
- c) Klienti** • kvalita života, dostupnost péče, dostupná evidence
- d) Prostředí sociálních služeb** • sdílení dobré praxe, ověřené postupy, sjednocení pojmosloví v širší skupině, základ pro další rozvoj a šíření

Pro koho je program určen:

Program je určen pro pobytové sociální služby pro seniory (typicky domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem – dále jen „organizace“) v rámci celé ČR, které splňují následující znaky:

- primární cílová skupina 65+ (skutečnost je ověřitelná v registraci; v případě registrace mladší věkové skupiny např. u domova se zvláštním režimem, musí být ze struktury klientů zřejmé, že pro službu je prioritní cílová skupina uživatelů nad 65 let)
- ochota věnovat se rozvoji paliativní péče jako hlavní strategické prioritě v následujících dvou letech (tzn. domov se zároveň nepouští do jiného velkého systémového projektu)

- nepřetržitá dostupnost všeobecných sester v organizaci, či příslib splnění této podmínky v průběhu programu (v optimálním případě příslib doložitelný např. jednáním se zřizovatelem)
- **schopnost identifikace konkrétních problémů spojených s implementací paliativní péče, které chce organizace programem řešit, včetně vysvětlení přínosu programu k řešení identifikovaných problémů**
- prokazatelná podpora zřizovatele či zakladatele služby.

Povinné aktivity

1. Kurzy pro personál v přímé péči i management organizace

Absolvování vzdělávacího programu je povinnou součástí grantu. Konkrétně se bude jednat o tyto vzdělávací akce:

- Akreditované kurzy Paliativní péče a Paliativní přístup
  - dle preferencí organizace budou realizované pro každou organizaci v programu dva běhy kurzů na klíč přímo v zařízení.
- Akreditované kurzy - Plánování péče v závěru života a Paliativní péče pro sociální pracovníky
  - do kurzů budou organizace své zaměstnance vysílat.
- Kurz GeriELNEC
  - do kurzů budou organizace své zaměstnance vysílat.

Jsme rádi, že jsme se do programu zapojili. Nejvýš hodnotím špičkové vzdělávání. Nikdy bychom se k takovému množství kurzů a materiálů nedostali. Tolik proškolených lidí z personálu by bylo nemyslitelných. Nabyté znalosti pro nás mají obrovský přínos a dokázali jsme díky nim paliativní péči přenést do praxe. Vidíme, že to opravdu může fungovat, a sdílíme zkušenosti s dalšími organizacemi.

**Koordinátorka paliativní péče Sociálních služeb Česká Třebová
zapojených do prvního ročníku programu**

2. Workshopy a sdílení

- workshopy na specifická témata, např. podpora multidisciplinární spolupráce, řízení změny, vyjednávání, překážky implementace a udržitelnosti a další
- společná setkávání podpořených organizací zpravidla v multidisciplinárním složení a sdílení dobré praxe
- lékařské kurzy
- koordinační setkání
- ředitelské intervize

Workshopy a sdílení budou probíhat osobně v Praze i online.

3. Spolupráce s mentorem

Každá organizace bude mít k dispozici mentora, který bude plnit roli laskavého průvodce. Úkolem mentora bude nejdříve pomoci organizaci se vznikem akčního plánu změny reflektujícího specifické potřeby a plány každé organizace. Následně provést realizační tým domova celým projektem tak, aby bylo dosaženo plánovaných cílů v oblasti implementace paliativní péče.

4. Vytvoření pozice koordinátora paliativní péče a sestavení projektového týmu

Ze zkušenosti prvního běhu programu nadačního fondu Abakus vyplývá pozice koordinátora paliativní péče jako zásadní. V intencích tohoto programu sehrává koordinátor paliativní péče zásadní roli nejen při zajišťování paliativní péče, ale je klíčovou osobou i samotného zavádění paliativní péče do organizace. Jeho úloha není vázaná na realizaci projektu, lze předpokládat, že bude potřeba i v období po skončení programu pro zajištění udržitelnosti dosažených změn. Předpoklady pro zvládnutí práce koordinátora paliativní péče jsou:

- odbornost v paliativní péči
- základní dovednosti pro případovou práci, vč. přípravy plánu péče v závěru života
- dovednosti pro komunikaci s blízkými klientů, vč. vedení rodinných konferencí
- zkušenost a pozitivní vztah k mezioborové a meziorganizační spolupráci
- zkušenost s učením dospělých
- facilitační dovednosti, prevence a zvládání konfliktů
- otevřená komunikace

Úspěšná realizace projektu a dosažení cílů stojí na týmové spolupráci. Současně lze očekávat, že účast v programu přináší nové nároky na členy týmu - jejich čas a kompetence - znalosti, dovednosti a postoje. Proto je při sestavování týmu projektu vhodné dobře zvážit, kdo bude součástí realizačního týmu a jak si jeho členové mezi sebou rozdělí role, které vycházejí z obecných principů projektového řízení a potvrzují je předběžné závěry z průběhu prvního běhu programu:

- lídr = nositel myšlenky, autorita formální i neformální, ideálně člen vedení
- projektový manažer = osoba odpovědná za celkovou koordinaci projektu, organizaci vzdělávání, reporting a související administrativu, kontaktní osoba za organizaci
- odborník/-ci specializující se v rámci své profese na paliativní péči o seniory, přičemž **jedním z těchto odborníků bude koordinátor paliativní péče**

Lze doporučit, aby hlavní úlohou koordinátora paliativní péče byly především:

- koordinace a facilitace mezioborové týmové spolupráce
- koordinace péče v jednotlivých případech (case management/support management)
- koordinace, navázání a rozvoj spolupráce s dalšími poskytovateli služeb a spolupracujícími partnery (praktičtí lékaři, specialisté, nemocnice, hospice, MSPP)
- spolupráce s managementem přímé péče, ošetrovatelské péče, sociální práce a dalších specialistů

V rámci realizace projektu lze očekávat, že bude třeba zajistit i další aktivity:

- tvorbu metodik
- interní edukaci a trénink zaměstnanců
- zavádění nových postupů do praxe (ošetřovatelství, obslužná péče apod.)
- organizaci rodinných konferencí a další.

Velikost týmu (počet členů), způsob jeho sestavení a rozdělení práce je věcí každé organizace (dosavadních zkušeností, zvyklostí apod.). Klíčové role (lídr a projektový manažer) je třeba mít obsazené před zahájením realizace projektu. Pro organizaci je výhodou, pokud koordinátor paliativní péče může být zapojen od začátku realizace projektu. Ze zkušeností míra jeho zapojení postupně poroste. Pozici koordinátora je třeba obsadit nejpozději do konce 6. měsíce běhu programu. Organizace může tento prostor využít k nalezení náhrady za stávajícího zaměstnance či získání nového spolupracovníka. Výše úvazku koordinátora paliativní péče je dána potřebami organizace, doporučená výše úvazku je minimálně 0,5 pro zařízení s 50 a více klienty.

Přímou finanční podporu lze čerpat na krytí osobních nákladů na pozice vytvořené v souvislosti s realizací projektu (koordinátor paliativní péče, projektový manažer apod.). Přímá finanční podpora není určena ke krytí běžných provozních výdajů organizace (kromě režijních nákladů projektu, viz níže). Žadatel nemá povinnost čerpat finance na obsazení pozice koordinátora paliativní péče z tohoto programu, pozice nicméně musí být vytvořena a obsazena. Náklady na její existenci může žadatel kryt z jiných zdrojů.

Další přínosy

Podpora v nastavení funkčního rámce pro poskytování paliativní péče v úrovních:

- paliativní přístup
- obecná paliativní péče - spolupráce s lékaři, odborné vzdělávání
- specializovaná paliativní péče - spolupráce s jejími poskytovateli.

Podpora pro předávání zkušeností dalším domovům v regionu.

Přímá finanční podpora, viz níže.

Jaká je maximální výše přímé finanční podpory?

Žádat je možné o podporu až do výše 1.300.000 Kč, které je možné využít na krytí nákladů souvisejících se zaváděním paliativní péče. Uznatelné náklady jsou jakékoliv, které přispějí k implementaci paliativní péče v daném zařízení. Program tedy nekryje běžné provozní náklady. V rozpočtu při odevzdávání žádosti mohou být uvedeny například následující typy položek:

- mzdové náklady pozic vytvořených přímo v souvislosti s realizací projektu, např. koordinátor paliativní péče, projektový manažer apod.
  - Výše odměny vzhledem k výši úvazku je ponechána na žadateli
- podpora oblasti vzdělávání nad rámec programu
- motivace zapojení praktických lékařů do paliativní péče organizace
- prohloubení zapojení praktického lékaře, paliatra, geriatra
- navázání či prohloubení spolupráce s profesemi pro podporu multidisciplinární spolupráce
- navázání či prohloubení spolupráce s regionálními poskytovateli paliativní péče
- krytí relevantních materiálních potřeb (vybavení, pomůcky, úpravy prostor) v přímé souvislosti s implementací paliativní péče v přiměřeném poměru k dalším položkám
- cestovní náhrady
- řízení změny organizace apod.

Tento výčet není úplný, lze žádat o finanční prostředky na pokrytí jakýchkoli jiných relevantních nákladů souvisejících s realizací projektu až do maximální možné výše grantu.

Je také možno žádat o režijní náklady do maximálně 10 % z celkové výše součtu mzdových nákladů a nákladů na další relevantní aktivity. Režijní náklady jsou náklady, které souvisí s provozem organizace - například náklady na energie, účetní služby a podobně. Pokud bude domov žádat o režijní náklady, musí být zahrnuty do celkové částky grantu (max. 1 300 000 Kč). V předkládaném rozpočtu nemusí být specifikovány, organizace si až v průběhu projektu může určit, na co tuto položku využije, ale při vyúčtování musí být řádně doloženy.

Bez zdrojů, které z projektu plynuly, bychom se nebyli schopní tak rychle posunout. Šli bychom dlouho po trnité cestě, protože by nás limitovaly finance. Peněžní podpora se stala odrazovým můstkem, mohli jsme si například dovolit ohodnotit lékaře, investovat do rozvoje, inspirovat se.

Koordinátorka paliativní péče CSS Emausy zapojeného do prvního programu

Podání žádosti a proces výběru organizací

Do programu bude zapojeno maximálně 15 pobytových zařízení, která budou vybrána na základě předem stanovených kritérií výběru, viz. níže. Přihlašování bude probíhat výhradně přes online systém Flexi-Grant.

Do systému je nutné se přihlásit nebo se registrovat **ZDE**. Po přihlášení do systému je v sekci Moje žádosti k dispozici formulář žádosti. Žádost je možné průběžně ukládat a až do odevzdání (nebo termínu uzávěrky) ji upravovat.

Podání žádosti sestává z:

- vyplnění základních údajů o organizaci/službě
- reflexe aktuálního stavu paliativní péče v organizaci/službě
- popisu výsledného stavu paliativní péče v organizaci/službě v roce 2024 a kroků k jeho naplnění.
- vyplnění profilů a složení realizačního týmu (v realizačním týmu projektu by měli být minimálně: ředitel organizace, koordinátor paliativní péče, vedoucí/vrchní sestra, zástupce sociálního úseku)
- rozpočet projektu
- deklarace nepřetržité dostupnosti všeobecných sester
- prohlášení o podpoře zřizovatele/zakladatele

Doporučujeme počítat s časovou dotací přibližně 3 týdny, která by měla být dostatečná pro kompletní přípravu a vyplnění všech požadovaných informací. Formulář není třeba vyplnit najednou - můžete jej kdykoliv uložit a vrátit se k jeho vyplnění později (k formuláři v portálu Flexi-Grant se vždy po opětovném přihlášení vracíte přes záložku Moje žádosti).

Formulář musí být prostřednictvím portálu odeslán nejpozději do pondělí 17. října 2022 (23:59 SEČ).

Každá organizace může v této výzvě podat pouze jednu žádost.

Data budou sloužit pouze pro účely tohoto grantového programu. Nebudou nikde zveřejněna. Požadované informace slouží k získání reálného popisu aktuální situace v zařízení. Cílem není získat co nejvíce bodů, ale reálně popsat současnou situaci a plánované cíle. Na základě zhodnocení všech vstupů odbornou komisí budou vybrané organizace pozvány k setkání. Ve výsledcích budou zveřejněny pouze názvy podpořených organizací a regiony, ve kterých působí.

Jak probíhá hodnocení?

S projekty se nejprve individuálně seznámí 5 členů odborné hodnotící komise. Ti na svém prvním setkání vyberou finalisty, kteří budou pozváni k diskusi nad svým projektem. Buďte prosím připraveni, že v případě úspěchu budete pozváni k pohovoru s hodnotiteli, které se uskuteční 22. nebo 23. listopadu 2022 (přesný termín pohovoru oznámíme finalistům nejpozději do 15. listopadu 2022). Odborná hodnotící komise následně navrhne projekty k podpoře správní radě nadačního fondu Abakus a ta rozhodne o jejich schválení.

Kritéria výběru

Hlavním kritériem výběru je míra prospěšnosti programu pro organizaci. Dalšími kritérii je aktuální úroveň zajištění paliativní péče o klienty zařízení, výsledný stav, kterého chce organizace/služba na konci programu dosáhnout a podoba trajektorie kroků vedoucích k naplnění výsledného stavu. Posledním kritériem je geografické umístění organizací s cílem podpořit organizace ve všech krajích České republiky.

Hledáme domovy, které:

- podají kompletně vyplněnou žádost odpovídající cílové skupině
- budou mít prospěch ze všech částí programu a vykazují:
  - známky připravenosti na realizaci komplexního projektu
  - schopnost konkrétní identifikace současného a výsledného stavu paliativní péče v zařízení
  - zájem personálu o paliativní péči
  - připravenost realizačního týmu
  - potenciál pro prohloubení spolupráce s dalšími poskytovateli péče
  - kapacitu pro předávání zkušeností dalším domovům

V případě dostatečného počtu kvalitních žádostí bude zohledněno geografické rozložení organizací tak, aby byly zastoupeny všechny kraje.

Konzultace a podpora žadatelů

Jak a kde konzultovat svůj zájem o program?

V případě zájmu konzultovat zaměření programu a podporované aktivity kontaktujte Barboru Nejedlou na e-mailu barbora.nejedla@sue-ryder.cz. Obvyklá doba odpovědi na emaily je do tří pracovních dnů, konzultace žádostí budou probíhat od 5. 9. 2022 do 14. 10. 2022. Technické dotazy ohledně systému Flexi-Grant zodpoví Přemysl Filip na čísle + 420 775 012 700 nebo na e-mailu premysl.filip@abakus.cz.

Kde čerpat další informace o programu?

Informace lze čerpat také z webináře pro zájemce o zapojení do programu, který proběhl dne 28. 7. 2022.

Odkaz: [ZDE](#). Další informace a odpovědi na nejčastější otázky naleznete: [ZDE](#).

Časový harmonogram

Žádost lze podat pouze v elektronické podobě a všechny potřebné informace naleznete v aplikaci Flexi-Grant. Odkaz naleznete [ZDE](#).

5. 9. 2022	Zveřejnění výzvy
5. 9. - 14. 10. 2022	Konzultace (konzultace jsou nepovinné)
17. 10. 2022	Uzávěrka pro podání žádostí
18. 10.- 23. 11. 2022	Hodnocení žádostí
22. - 23. 11. 2022	Pohovory s finalisty
přelom listopad/prosinec 2022	Rozeslání výsledků podpořeným i nepodpořeným žadatelům
prosinec 2022	Kompletace smluv
1. 1. 2023 - 31. 12. 2024	Realizace programu

Realizace programu

26. 1. 2023	Úvodní setkání programu (Praha)
leden až červen 2023	Intenzivní vzdělávání v akreditovaných kurzech
leden až červen 2023	Příprava akčního plánu změny ve spolupráci s mentorem
červen 2023 (nejpozději říjen 2023) až prosinec 2024	Realizace akčního plánu změny a doplňkového vzdělávání
Průběžně po celou dobu programu	Mentoring, koordinační setkání, ředitelské interview, sdílení mezi organizacemi

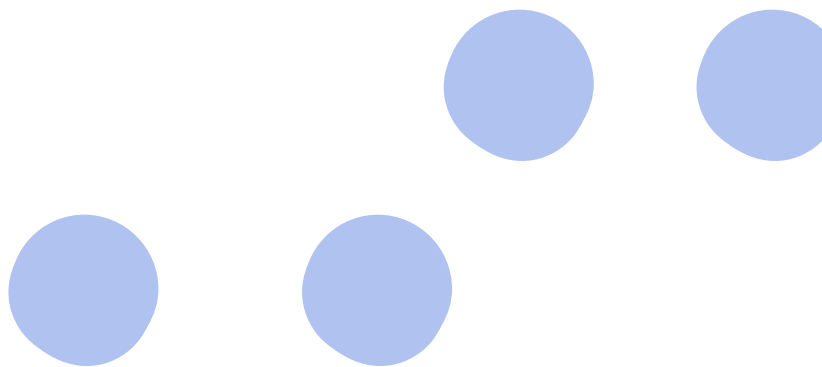
O odborných partnerech

Centrum paliativní péče

Centrum paliativní péče nezisková organizace, která systematicky buduje zázemí pro rozvoj paliativní péče v ČR. Je předním poskytovatelem vzdělávání v paliativní péči a provádí vlastní výzkumy, jejichž výsledky jsou podkladem pro systémová a legislativní opatření umožňující zlepšovat péči o umírající pacienty. Informace, které poskytuje profesionálům ze státní, nestátní i komerční sféry, umožňují lepší komunikaci a rozhodování odborné i laické veřejnosti v oblastech spojených s péčí v závěru života.

Sue Ryder

Sue Ryder je veřejně prospěšná organizace zaměřená na téma stáří a důstojnosti. Její služby závisí na podpoře dárců. Od roku 1998 poskytuje Sue Ryder pomoc seniorům a jejich blízkým ve chvílích, kdy stáří začíná přinášet starosti. Sídlí na Praze 4 a své služby poskytuje jak seniorům v blízkém okolí, tak lidem po celém Česku. Sue Ryder usiluje o to, aby v České republice mohl každý důstojně zestárnout.

a●ba
ku●S

www.abakus.cz
f: abakusnadacnifond